

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ అష్టమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ అష్టమః సర్గః ॥

మంధరయా పునః శ్రీరామరాజ్యాభిషేకస్య కైకేయాకృతేఽనిష్ఠకరత్వే
ప్రతిపాదితే కైకేయ్యా శ్రీరామగుణాన్ వర్ణయిత్వా తదీయాభిషేకస్య
సమర్థనం తదనుకుబ్జయా పునః శ్రీరామరాజ్యస్య భరతాయ
భయోత్పాదకత్వం ప్రతిపాద్య కైకేయ్యా మనసి భేదభావోత్పాదనం

మంధరా త్వభ్యసూయ్యేనాముత్సృజ్యాభరణం హి తత్ |
ఉవాచేదం తతో వాక్యం కోపదుఃఖసమన్వితా || 2.8.1 ||

హర్షం కిమర్థమస్థానే కృతవత్యసి బాలిశే |
శోకసాగరమధ్యస్థం నాత్మానమవబుధ్యసే || 2.8.2 ||

మనసా ప్రసహామి త్వాం దేవి దుఃఖార్దితా సతీ |
యచ్ఛోచితవ్యే హృష్టాసి ప్రాప్య త్వం వ్యసనం మహత్ || 2.8.3 ||

శోచామి దుర్మతిత్వం తే కా హి ప్రాజ్ఞా ప్రహర్షయేత్ |
అరేః సపత్నీపుత్రస్య వృద్ధిం మృత్యోరివాగతాం || 2.8.4 ||

భరతాదేవ రామస్య రాజ్యసాధారణాద్ భయం |
తద్ విచింత్య విషణ్ణాస్మి భయం భీతాద్ధి జాయతే || 2.8.5 ||

లక్ష్మణో హి మహాబాహూ రామం సర్వాత్మనా గతః |
శత్రుఘ్నశ్చాపి భరతం కాకుత్స్థం లక్ష్మణో యథా || 2.8.6 ||

ప్రత్యాసన్నక్రమేణాపి భరతస్యైవ భామిని |
రాజ్యక్రమో విస్మష్టస్తు తయోస్తావద్యవీయసోః || 2.8.7 ||

విదుషః క్షత్రచారిత్రే ప్రాజ్ఞస్య ప్రాప్తకారిణః |
భయాత్ ప్రవేపే రామస్య చింతయంతీ తవాత్మజం || 2.8.8 ||

సుభగా కిల కౌసల్యా యస్యాః పుత్రోఽభిషేక్యతే |
యౌవరాజ్యేన మహతా శ్వః పుష్పేణ ద్విజోత్తమైః || 2.8.9 ||

ప్రాప్తాం వసుమతీం ప్రీతిం ప్రతీతాం హతవిద్విషం |
ఉపస్థాస్యసి కౌసల్యాం దాసీవత్ త్వం కృతాంజలిః || 2.8.10 ||

ఏవం చ త్వం సహస్మాభిస్తస్యాః ప్రేష్యా భవిష్యసి |
పుత్రశ్చ తవ రామస్య ప్రేష్యత్వం హి గమిష్యతి || 2.8.11 ||

హృష్టాః ఖలు భవిష్యంతి రామస్య పరమాః స్త్రియః |
అప్రహృష్టా భవిష్యంతి స్నుషాస్తే భరతక్షయే || 2.8.12 ||

తాం దృష్ట్వా పరమప్రీతాం బ్రువంతీం మంథరాం తతః |
రామస్యైవ గుణాన్ దేవీ కైకేయీ ప్రశశంస హ || 2.8.13 ||

ధర్మజ్ఞో గుణవాన్ దాంతః కృతజ్ఞః సత్యవాంఛుచిః |
రామో రాజసుతో జ్యేష్ఠో యౌవరాజ్యమతోఽర్హతి || 2.8.14 ||

భ్రాతృన్ భృత్యాంశ్చ దీర్ఘాయుః పితృవత్ పాలయిష్యతి |
సంతప్యసే కథం కుభ్జే శ్రుత్వా రామాభిషేచనం || 2.8.15 ||

భరతశ్చాపి రామస్య ధ్రువం వర్షశతాత్ పరం |
పితృపైతామహం రాజ్యమవాప్స్యతి నరర్షభః || 2.8.16 ||

సా త్వమభ్యుదయే ప్రాప్తే దహ్యామానేవ మంథరే |
భవిష్యతి చ కల్యాణే కిమిదం పరితప్యసే || 2.8.17 ||

యథా వై భరతో మాన్యస్తథా భూయోఽపి రాఘవః |
కౌసల్యాతోఽతిరిక్తం చ మమ శుశ్రూషతే బహు || 2.8.18 ||

రాజ్యం యది హి రామస్య భరతస్యాపి తత్ తదా |
మన్యతే హి యథాఽఽత్మానం యథా భ్రాతృహస్త రాఘవః || 2.8.19 ||

కైకేయ్యా వచనం శ్రుత్వా మంథరా భృశదుఃఖితా |
దీర్ఘముష్ణం వినిఃశ్వస్య కైకేయీమిదమబ్రవీత్ || 2.8.20 ||

అనర్థదర్శినీ మౌర్ఖ్యాన్నాత్మానమవబుధ్యసే |
శోకవ్యసనవిస్తీర్ణే మజ్జంతీ దుఃఖసాగరే || 2.8.21 ||

భవితా రాఘవో రాజా రాఘవస్య చ యః సుతః |
రాజవంశాత్తు భరతః కైకేయి పరిహాస్యతే || 2.8.22 ||

నహి రాజ్ఞః సుతాః సర్వే రాజ్యే తిష్ఠంతి భామిని |
స్థాప్యమానేషు సర్వేషు సుమహాననయో భవేత్ || 2.8.23 ||

తస్మాజ్జ్యేష్ఠే హి కైకేయి రాజ్యతంత్రాణి పార్థివాః |
స్థాపయంత్యనవద్యాంగి గుణవత్స్వితరేష్వపి || 2.8.24 ||

అసావత్యంతనిర్భగ్నస్తవ పుత్రో భవిష్యతి |
అనాథవత్ సుఖేభ్యశ్చ రాజవంశాచ్చ వత్సలే || 2.8.25 ||

సాహం త్వదర్థం సంప్రాప్తా త్వం తు మాం నావబుధ్యసే |
సపత్నివృద్ధౌ యా మే త్వం ప్రదేయం దాతుమర్హసి || 2.8.26 ||

ధ్రువం తు భరతం రామః ప్రాప్య రాజ్యమకంటకం |
దేశాంతరం నాయయితా లోకాంతరమథాపి వా || 2.8.27 ||

బాల ఏవ తు మాతుల్యం భరతో నాయితస్త్వయా |
సన్నికర్షాచ్చ సౌహార్దం జాయతే స్థావరేష్వివ || 2.8.28 ||

భరతానువశాత్ సోఽపి శత్రుఘ్నుస్తత్సమం గతః |
లక్ష్మణో హి యథా రామం తథాయం భరతం గతః || 2.8.29 ||

శ్రూయతే హి ద్రుమః కశ్చిచ్ఛేత్తవ్యో వనజీవనైః |
సన్నికర్షాదిషీకాభిర్మోచితః పరమాద్ భయాత్ || 2.8.30 ||

గోష్ఠా హి రామం సౌమిత్రిర్లక్ష్మణం చాపి రాఘవః |
అశ్వినోరివ సౌభ్రాత్రం తయోర్లోకేషు విశ్రుతం || 2.8.31 ||

తస్మాన్న లక్ష్మణే రామః పాపం కించిత్ కరిష్యతి |
రామస్తు భరతే పాపం కుర్యాదేవ న సంశయః || 2.8.32 ||

తస్మాద్ రాజగృహదేవ వనం గచ్ఛతు రాఘవః |
ఏతద్ధి రోచతే మహ్యం భృశం చాపి హితం తవ || 2.8.33 ||

ఏవం తే జ్ఞాతిపక్షస్య శ్రేయశ్చైవ భవిష్యతి |
యది చేద్ భరతో ధర్మాత్ పిత్ర్యం రాజ్యమవాప్స్యతి || 2.8.34 ||

స తే సుఖోచితో బాలో రామస్య సహజో రిపుః |
సమృద్ధార్థస్య నష్టార్థో జీవిష్యతి కథం వశే || 2.8.35 ||

అభిద్రుతమివారణ్యే సింహేన గజయూథపం |
ప్రచ్ఛాద్యమానం రామేణ భరతం త్రాతుమర్హసి || 2.8.36 ||

దర్పాన్నిరాకృతా పూర్వం త్వయా సౌభాగ్యవత్తయా |
రామమాతా సపత్నీ తే కథం వైరం న యాపయేత్ || 2.8.37 ||

యదా చ రామః పృథివీమవాప్స్యతే
ప్రభూతరత్నాకరశైలసంయుతాం |
తదా గమిష్యస్యశుభం పరాభవం
సహైవ దీనా భరతేన భామిని || 2.8.38 ||

యదా హి రామః పృథివీమవాప్స్యతే
 ధ్రువం ప్రణష్టో భరతో భవిష్యతి |
 అతో హి సంచింతయ రాజ్యమాత్మజే
 పరస్య చైవాస్య వివాసకారణం || 2.8.39 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
 అయోధ్యాకాండే అష్టమః సర్గః ||